

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

АНАЛИЗ НА ЕФИКАСНОСТТА НА МЕРКИТЕ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ В ОБЩИНА САДОВО

ИНДЕКС

Въведение.....	3
Нормативна база.....	5
Стратегическите и нормативни документи за приобщаване и участие на ромите и други граждани в уязвимо социално положение.....	7
Мерки за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Садово.....	9
<i>Основна цел.....</i>	11
<i>Подцели.....</i>	11
Етнокултурни характеристики на населението в България.....	14
Община Садово – мултиетническа характеристика на региона.....	15
<i>Възраст и етнос.....</i>	17
<i>Образование и етнос.....</i>	17
<i>Икономическа активност и етнос.....</i>	18
<i>Майчин език.....</i>	19
Ромите и другите социално уязвими групи в община Садово – проблеми и решения.....	20
<i>Фактори, свързани с доходите.....</i>	22
<i>Фактори, свързани с образованието.....</i>	24
<i>Фактори свързани със семейството.....</i>	24
<i>Фактори свързани с увреждане или тежък здравословен проблем на член от.....</i>	25
<i>Фактори свързани с достъпа до здравни услуги.....</i>	25
<i>Фактори свързани с изолiranост на населеното място.....</i>	26
<i>Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението.....</i>	27
<i>Идентифицирани рискови групи и потребности.....</i>	28
<i>Характеристика на рисковите групи в община Садово.....</i>	29
<i>Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения.....</i>	33
<i>Услуги в общността.....</i>	34
<i>Идентифициране на дефицити и липсващи услуги.....</i>	34

<i>Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към община Садово.....</i>	<i>38</i>
ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ В ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА КЪМ РОМИТЕ В ОБЩИНА САДОВО	39
<i>ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ.....</i>	<i>39</i>
<i>ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ.....</i>	<i>40</i>
<i>ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ И ИНФРАСТРУКТУРА НА РОМСКИТЕ КВАРТАЛИ.....</i>	<i>44</i>
<i>ЗАЕТОСТ.....</i>	<i>49</i>
<i>ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ.....</i>	<i>50</i>
<i>КУЛТУРА И МЕДИИ.....</i>	<i>51</i>
<i>ОВЛАСТЯВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА РОМСКАТА ЖЕНА.....</i>	<i>53</i>
<i>Възможности за финансова подкрепа.....</i>	<i>64</i>
СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, ОТ КОИТО МОГАТ ДА СЕ ПОЛЗВАТ ОТ БЪЛГАСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ	
ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ В ОБЩИНА САДОВО.....	67

ВЪВЕДЕНИЕ

Проект: „Мониторинг на местни политики в община Садово за ефективно приобщаване и участие на ромите чрез партньорско управление с гражданите и бизнеса“ се изпълнява по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFOP001-2.025 „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020г. (ОПАК).

Процедурата е реализирана в изпълнение на специфична цел 3 „Увеличаване на гражданското участие в процеса на формиране и контрол на изпълнението на политики“ от Приоритетна ос 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“ на Програмата.

Основните цели на процедурата са партньорско управление с гражданите и бизнеса и открито и отговорно управление.

Бенефициент по проекта е Сдружение „Общество за образование и подкрепа на младежта“ (ООПМ). Проектът се изпълнява в партньорство с община Садово.

В рамките на **Дейност 1** проектът предвижда изготвянето на анализ на ефикасността на мерките за приобщаване и участие на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация.

Целта на тази дейност е да се осигури необходимата база за разработването на препоръки за бъдещите стратегически документи на общината, които да включват новите политики, предвидени в реформираната стратегическа Европейска рамка за приобщаване и участие на ромите.

Настоящият документ е разработен в изпълнение на заложените цели и задачи на Дейност 1 по проекта „ Анализ на ефикасността на мерките за приобщаване и участие на ромите във връзка с изпълнение на Общинския План за действие в изпълнение на Областната и Националната Стратегии на Р България за интегрирането на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация“.

За целите на анализа бенефициентът ООПМ е предоставил набор от методи и инструменти, основани на теорията за промяната (theory based approach) за събиране и анализ на информацията и за оценка на изпълнението, ефективността и устойчивостта, а именно:

- методи за събиране на данни и информация;
- методи за анализ на документи и нормативни актове;
- метод за анализ заинтересованите страни;
- методика за анализ на резултатите от изпълнени мерки и др.

Към настоящият анализ са разработени допълнително и SWOT анализ и Оценка на изпълнението на Общинския План за действие в изпълнение на Областната и Националната Стратегии на Р България за интегрирането на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация.

НОРМАТИВНА БАЗА

Няколко последователни вълни на световното и европейското изследване на ценностите разкриха, че социалните дистанции към ромите са огромни на практика във всички страни, но са особено големи в страните от Централна и Източна Европа, където са концентрирани над две трети от европейските роми. Това е една сериозна причина да се търси бърз политически отговор, който ще е най-ефективен при директна интервенция на местно ниво – именно това се надяваме да допринесем с настоящите анализ и оценка на ефикасността на мерките за приобщаване и участие на ромите.

Настоящата рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите за периода до 2020 г. представлява повратна точка за ромските общности в Европа. Тя постави социалната интеграция на хората с ромски произход на преден план в европейската политическа програма и оказа натиск върху държавите членки да разработят национални стратегии.

Докладът на Европейската комисия за оценка на националните стратегии показва, че не е постигната амбицията на „Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“ (Рамка на ЕС) да „сложи край на изолацията на ромите“. Докладът заключава, наред с другото, че Рамката на ЕС е началото на процес, който въпреки многото ограничения и предвид мащабната задача, отчита положителни резултати и първоначална промяна в тенденциите. Оценката сочи, че цялостния процес трябва да бъде засилен и да стане по-добре фокусиран, с акцент върху подобрена политическа ангажираност, въвеждане на конкретни измерими цели и строг мониторинг и по-ефективно изпълнение, подкрепено с достатъчно системи за финансиране и управление на участието.

В резултат на социално – икономическите промени и финансовата криза в България започнаха да се обособяват все повече и по-големи групи от хора, които са неспособни без конкретна помощ да решават своите проблеми и да удовлетворят своите жизнени потребности, а в много случаи и да живеят нормално. Всичко това доведе и до различни социални групи, които са уязвими в обществото, в т. ч. и в потреблението на хранителни и нехранителни стоки.

В рамковия документ - Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите (2021-2030) се задават насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите. С цел да се постигне по-голям и по-бърз напредък в тази политика е разработена стратегическа рамка за насърчаване на ефективното равенство, социално-икономическото приобщаване и значимото участие на ромите. Постигането на справедливост и приобщаване изисква засилено използване и по-добро насочване на ресурсите, както и участие и партньорство на ромските общности на всички нива на управление, сектори и заинтересовани страни. Стратегията надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020). Необходимо е засилване на мерките за преодоляване на част от предизвикателствата в тази област. Това е още по-важно, тъй като пандемията от COVID-19 показа, че изключените и маргинализирани ромски общности са изложени в опасно голяма степен на отрицателни социално-икономически въздействия и последици за здравето.

Основен принцип при разработването на Стратегията е партньорството и широките консултации с всички заинтересовани страни.

Стратегическите и нормативни документи за приобщаване и участие на ромите и други граждани в уязвимо социално положение

на европейско ниво	на регионално и местно ниво
Закон за защита срещу дискриминацията (Обн. ДВ.бр.86 от 30.09.2003 г., в сила от 01.0102004 г.)	Стратегия на област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 година
Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020)	Плана за действие на община Садово в изпълнение на Областната стратегия за интегриране на ромите (2012-2014 г.)
Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012- 2020)	План за действие на община Садово в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021 – 2023 г.)
Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020	Плана за интегрирано развитие на община Садово за периода 2021-2027 г.
Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030)	Отчет за дейността на Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни за 2021 година
Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030)	Годишния план за развитие на социалните услуги в община Садово за 2023 г.
Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година	Доклада за наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на Община Садово 2014-2020 за 2020 г.
Стратегията за намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)	Доклада за дейността на ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост с. Ахматово 2019 г.
Индикатори за ромска интеграция (2015-2020)	Стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Садово, /2018 г. – 2020 г./

Националната програма за развитие: България 2020 (НПР БГ2020)	Отчет относно дейността на Център за социална рехабилитация и интеграция с. Болярци, община Садово за 2020 година
Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година	Отчет за дейността на Център за обществена подкрепа гр. Садово за 2020 г.
Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030)	Програма на за подобряване на психомоторни, двигателни и говорни умения на деца със специални нужди/ увреждания
Аналитичен доклад за напредъка на Р България по основните приоритети за социално включване на ромите съгласно данните и стратегически документи от системата за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Националната стратегия на Р България за интегриране на ромите 2012-2020	Отчети за дейността на Общински съвет-Садово за 2020, 2021 и 2022 години
Доклад за ролята на публичните културни институции за насърчаване на културно многообразие и межкултурен диалог	Програма "Първична превенция" -на насилието, семейно планиране и развитие на базови родителски умения
Интеграционни политики към ромите в България	Програмата за директна работа с деца за консултиране на деца в риск
Целеви направления на публичните политики, в т.ч. вкл. анти-дискриминация, равнопоставеност на половете и взаимодействие с гражданското общество	Програма "Моят избор" за групова работа с деца с отклоняващо се поведение
Десетилетие на ромското включване (2005-2015)	Програма "Социални умения" за деца, живеещи в институция и negliжирани деца
Национална стратегия за регионално развитие	Програма "Алтернативи" за ангажиране на свободното време на децата с полезни и приятни занимания чрез провеждане на групови дейности
Заетост и незааетост – регионален преглед на основните резултати от наблюдението на работната сила (2019)	Програма за подкрепа на родителите и семействата на деца със специални нужди/увреждания и заболявания
Закон за регионалното развитие	Програма за групова работа със семейства за повишаване на родителския им капацитет
Интегрирана териториална стратегия за развитие	

МЕРКИ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ В ОБЩИНА САДОВО

Анализът на мерките за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е основа за актуализирането и разработването на бъдещите общински стратегии. Актуализираният Общински План за действие на община Садово, в изпълнение на Областната и Националната Стратегии на Р България за приобщаване и участие на ромите, ще се основават на този анализ. Той ще има принос още и за очертаване на параметрите и функционалните рамки на партньорството на общинските власти с бизнеса и обществеността, както и необходимостта от съвместни акции в бъдеще, тъй като включването на по-голям брой общности от целевите групи и източниците на решения за подобряване на положението на ромите ще бъде по-широк за периода на изпълнение на новата Стратегия (2021-2030 г.). Генерираните данни от анализа ще бъдат насока за подробни и реалистични планове на общината за предприемане на действия в съответствие с мащаба на нуждите от социално приобщаване на хората с ромски произход.

Анализът включва оценка за изпълнението на Областната и Националната стратегия за интеграция на ромите, като се идентифицират пречки и предизвикателства от една страна, както и постигнатите резултати и работещи подходи, от друга страна. В изготвянето на анализа се включиха експерти на ООПМ и служители от общинската администрация в община Садово. Анализът проследява изпълнението на Плана за интеграция на ромската общност в община Садово в изпълнение на Общинската, Областната и Националната стратегия за интеграция на ромите. Проследява се доколко

9

----- www.eufunds.bg -----

са били обвързващи целите за повишаване на ангажираността и отчетността и как мерките са били интегрирани в националните, регионалните, местните и секторни политики, особено в дългосрочни проекти за интеграция; как са управлявани, наблюдавани и оценявани инициативите за социално-икономическа интеграция на социално изключени хора, групи и маргинализирани общности (с фокус върху ромите).

Структурата на анализа включва и специален фокус върху това какво и на какво качествено ниво е било гражданското участие - имало ли е и доколко ефективно е било партньорството с гражданското общество (вкл. представителите на ромската общност) и бизнеса в процеса на управление на местните политики за приобщаване на ромите, както и липсата или наличието на дълготрайно сътрудничество и работа между институциите на местно ниво.

В изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020) и Национална стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030), както и в изпълнение на Стратегията на област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 година, община Садово разработва респективно План за действие за интегриране на ромите (2012 – 2014 г.), който впоследствие е актуализиран в *План за действие на община Садово в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021 – 2023 г.)*

Документите отчитат интеграцията на ромите и другите социално уязвими групи в Община Садово - социално-икономическото, образователното, битово и културното включване на тези групи в българското общество.

Основна цел

- Пълноправната интеграция на населението на Община Садово на база промяна на социално – икономическите показатели, образователни, здравни, битови, културни и др. базисни изисквания за реалното единение на българските граждани.

Подцели

- Създаване на условия за повишаване на трудовата им заетост и усвояване на актуални професии, които се търсят на пазара на труда, чрез интегриращи дейности;
- Повишаване на образователното им равнище, както и провеждането на общинска политика за десегрегирано обучение чрез търсенето на различни методики за обучение и преподаване;
- Решаване на здравните проблеми на ромите и другите уязвими групи в община Садово чрез нова здравна профилактика и просвета;
- Промяна и ремонт на инфраструктурата в обособените ромски квартали ;
- Създаването на нова жилищна политика чрез строителството на т. нар. социални жилища, включване на терени в регулацията на града и т. н. на основна база и прилагането на интегриращи принципни изисквания.

Съвременните процеси на икономиката и интеграцията налагат промяната в начина на тяхното възприемане като част от българското общество на база интегриращ принцип.

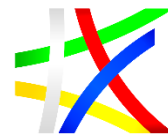
Интеграцията се разглежда като комплексен процес, който обхваща всички сфери на обществото. Тя изразява шансовете и възможностите на всички български граждани в

различните области на живота, издига тяхната активност в реализацията на демократичните процеси в България, активизира процеса на единението без значение от етнически произход и вероизповедание. Този процес е насочен към активното включване на различните социални и етнически групи в управлението на общината, в икономическия живот, културата, образованието, промяната на условията на живот и нова жилищна политика, т. н. социални жилища. Приобщаването е процес на равнопоставено включване на българските граждани в текущите обществени процеси в община Садово. Тя е ключ към плурализма, доколкото идентичността не се разрушава и подменя, а по-скоро се стимулира към единството и толерантността в съвременното български общество. Приобщаването е реален процес, когато мнозинството и различните етнически и социални и групи активно и съвместно работят за трайното създаване на процеси на разбирателство, толерантност и единение в съвременна България, т.е формирането на общество на база интеграционните принципи .

Плановите очертават целите и задачите за интеграцията на ромите и другите социално уязвими групи от населението на община Садово. Община Садово в разработването и практическата реализация на плана си прилага единен принцип за работа с различните етнически и социални групи – интеграционния принцип на база равнопоставеност и равноотговорност, т. е. оказване на помощ не само на етническите и социалните групи, но и на всички български граждани, които имат потребност от определена помощ и съдействие при решаването на личните и семейните проблеми.

Активно участие при разработването на плановете вземат и кметовете на 12 населени места в Община Садово. На специални срещи в общината се предоставя необходимата информация за проблемите на ромите в тези села, които да бъдат решавани поетапно. Важен момент в планирането на мерките за приобщаване са предварителните

обсъждания с ромското население по населените места на общината. Предложенията и бележките на ромското население също за взети под внимание и са включени в плановете.

Документите са изготвени съвместно с Бюрото по труда, социалните и образователните институции, отделите за култура, здравеопазване, МВР и др. и се отнасят не само за етническите групи от населението на общината, които се определят като роми, но и за всички други жители на общината, които се намират в социално уязвимо положение или които биват определяни като такива от останалите.

Интегриращият подход при прилагането на новата политика за решаването на жилищните проблеми на ромите и различните социални групи означава отреждане на терени за строителство на новите жилища извън ромските квартали, съгласно становището на МРРБ от 2007 год. „социалното жилище” - „жилища за отдаване под наем, които се изграждат от държавата, общината или неправителствени организации, които подпомагат и неговото поддържане и са предназначени за настаняване на семейства и домакинства, доходите на които не им позволяват достъп до подходящи жилища на частен наемен пазар”.

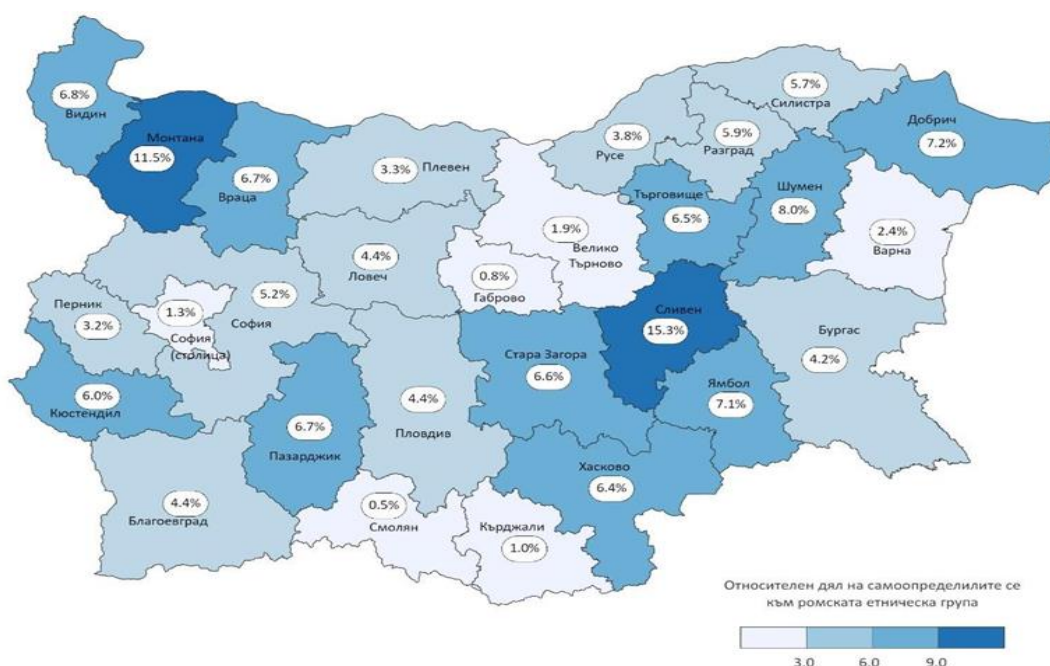
ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ

Към 7 септември 2021 г. българската етническа група обхваща 5 118 494, или 84.6% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. делът на тази група намалява с 0.2 процентни пункта.

Към третия по численост ромски етнос са се самоопределили 266 720, или 4.4% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 0.5 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Лицата, които са посочили, че не могат да се самоопределят, са 15 746 (0.3%). Отговор „Не желая да отговоря“ са отбелязали 63 767, или 1.0% от отговорилите лица.

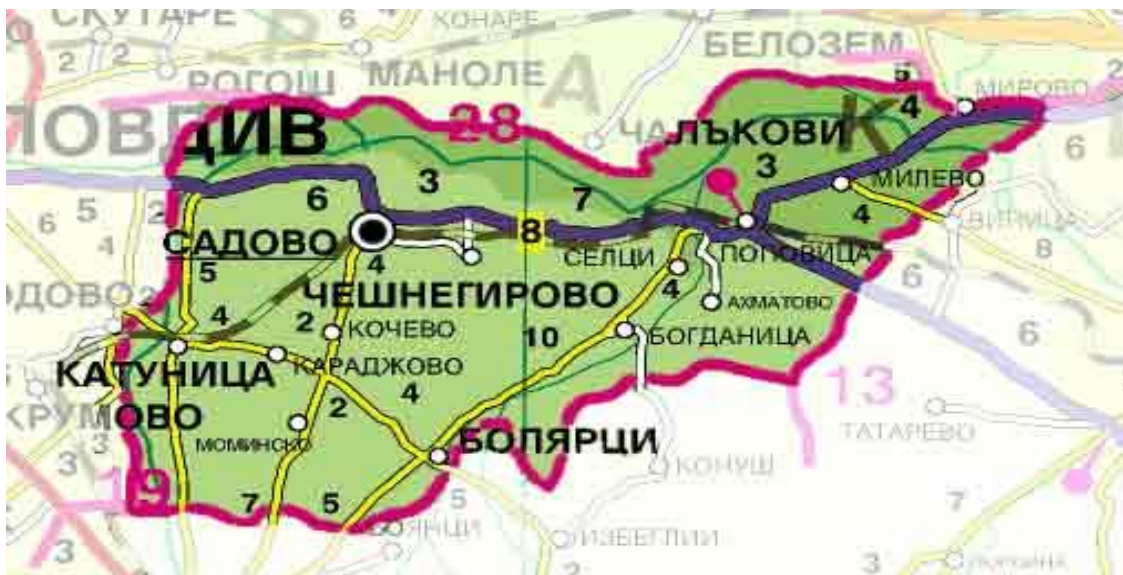
Относителен дял на самоопределилите се към ромската етническа група по области към 7 септември 2021 г.

Община Садово – мултиетническа характеристика на региона

Населени места: Садово, кв. Чешнигрово, Ахматово, Богданица, Болярци, Караджово, Катунца, Кочово, Моминско, Поповица, Селци, Христо Милево

Община Садово е разположена в централната част на Тракийската низина. Общата площ на Общината възлиза на 192 856 дка. По данни от последното преброяване, постоянното население на Община Садово е 14 647 човека.

	(брой)					
	2021					
	Общо		В градовете		В селата	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
Садово	7265	7382	1222	1215	6043	6167

ЕКАТТЕ

Община Садово е мултиетнически регион като около 900 души са се самоопределили като роми (трябва обаче да се вземе под внимание и фактът, че около 22% от населението на общината не са отговорили на въпроса за етническа идентичност, т.е. много вероятно е, една голяма част от тях да са роми или да принадлежат към групи, които околното население определя като роми, а една друга част от местния ромски етнос не са жители на общината, но са приходящи).

Различните групи от ромската общност, която живее в Община Садовоса представени както следва:

- Милетската част, които живеят в град Садово и село Милево.
- Българските роми – от селата Болярци, Караджово, Поповица, Милево, Кочево и др.;
- Калдарашите – живеят в село Катунница и Чешнегирово

В общината са разположени дванадесет населени места, с общо население по данни на НСИ – Преброяване на населението 2021, които са разпределени както следва:

- Град – Садово с население 2 400 души, обединяващ икономическите, административните и културно - просветни функции;
- Село – Болярци с население над 2 500 души;
- Село – Катунница с население над 2 000 души;
- Три села – Чешнегирово, Поповица и Караджово с население между 1000 и 2000 души;
- Четири села – Милево, Богданица, Кочево и Селци с население между 500 и 1000 души;
- Две села – Моминско и Ахматово с население между 200 и 500 души.

Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. При тази група делът на населението на 65 и повече навършени години е най-висок - 25.0%, и 7.3% съответно за ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е **делът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 26.6%** от самоопределилите се към този етнос. Най-нисък е този дял при българската общност - 12.0%.

Една трета (33.1%) от лицата, които не могат да определят своята етническа принадлежност, и една пета от тези, които не желаят да отговорят, са на възраст до 14 навършени години.

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи 79.7% са с високо образование (29.2% с висше и 50.5% със средно), то **при ромския етнос относителният дял на този показател е 15.2%, съответно 0.8% с висше и 14.4% със завършено средно образование.**

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. **За десет години делът на населението със завършено висше образование нараства от 0.3 на 0.8% сред ромската етническа група,**

и от 22.8% през 2011 г. на 29.2% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 6.4% са от ромската етническа група и 0.3% от самоопределилите се към българската етническа група.

Децата в задължителна училищна възраст (7 - 15 навършени години), останали извън образователния процес, са 8.0% при ромската общност и 1.3% от самоопределилите се към българската етническа група в тази възрастова група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. **11.8% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни.** Този дял е 0.5% съответно за самоопределилите се към българската етническа група.

Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на **лицата на пазара на труда** през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. Най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 66.8%, а най-нисък е този показател при **ромската етническа група - 21.6%.**

Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. Повече от половината (51.2%) от икономически активните лица от този етнос са били безработни през наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 8.4% от икономически активните лица.

Незаетите и неучастващи в образование на възраст 15 - 29 навършени години през наблюдавания период варират от 17.5% за българската етническа група, до 62.6% за ромската етническа общност.

Майчин език

Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак. Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Българският е майчин език за 5 037 607 души, или 85.3% от населението, а **ромският - за 227 974 души, или за 3.9% от отговорилите на въпроса.**

Друг майчин език са посочили 62 906 души, или 1.1%. Лицата, които са посочили, че не могат да определят майчиния си език са 10 633 (0.2%). Отговор „Не желая да отговоря“ са отбелязали 49 602, или 0.8% от отговорилите лица.

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 99.1% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, а 11 216 (0.2%) - ромския, и 10 224 (0.2%) - друг.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 215 792 души, или 82.8%, са посочили ромския за майчин език;
- 29 489, или 11.3% - български;

РОМИТЕ И ДРУГИТЕ СОЦИАЛНО УЯЗВИМИ ГРУПИ В ОБЩИНА САДОВО – ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ

Положението на ромите в селата на Община Садово е сходно с това в останалите части на страната. 90 % от тях трудно преживяват икономическата криза, защото нямат земя за обработване, нямат пари да ползват земя под наем, да работят и осигурят своето съществуване и оцеляване. В сравнение с градовете, ромите в селата имат много по-ограничени възможности за икономическо оцеляване и доходи.

Социалните помощи, работните места чрез програмите на общината, работните места от различните програми на Бюрото по труда са решение само частично. Земята и нейното обработване от ромите, съчетано с различните програми, е изход и възможност за подобряване на икономическото им положение, защото ще имат постоянни доходи.

Европейските програми подкрепят и финансират интеграционните методи и принципи, които трябва да се приложат и при решаване на трудовата заетост сред ромите.

Основната база за интеграция на ромите и другите социално уязвими групи се явяват икономическите отношения, които включват:

- Повишаване на образованието и професионалната квалификация;
- Повишаване на трудовата заетост;
- Реално участие в производството и разпределение на материалните блага;

- Повишаване на доходите;

Предпоставките, които ограничават ромите в трудовата заетост и осигуряването на постоянна трудова заетост, са следните:

- Ниска степен на образование;
- Нежеланието на част от ромите да продължават обучението си;
- Незнанието на българския език;
- Неграмотност;
- Липсата на професии, които се търсят на пазара на труда.

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите идентифицира основните проблеми и формулира основните въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на община Садово. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги и мерки, които целят да променят причините, поразяващи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи.

Анализът на данните показва основните демографски проблеми в община Садово, които имат пряко отношение към социалната политика и системата на социалните услуги и към потребностите на населението от социални, здравни и др. услуги:

Фактори, свързани с доходите

Безработицата и нарушеният достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. Ограниченият брой работни места в община Садово се дължат на:

- малкият брой предприятия, осигуряващи заетост и съответно липса на алтернативни работни места;
- затваряне на предприятията в резултат от икономическата криза и/или намаляване на работното време;
- загуба на работни места за заетите извън общината или областта.

Анализът сочи, че част от безработните не поддържат регистрацията си в Дирекция „Бюро по труда“ или не са и мотивирани да търсят услугите на дирекцията след изтичане на периода на подпомагане, тъй като нямат доверие, че ще получат преквалификация, която би им помогнала при търсене на работа. Достъпът до заетост е най-силно ограничен за няколко специфични групи безработни:

- хора с основно и по-ниско образование;
- безработни младежи на възраст 18 – 29 години;
- хора в предпензионна възраст;
- хора с увреждания в трудоспособна възраст;
- както и за хора от етническите малцинства.

Безработицата и ниските доходи в семействата рефлектират директно върху следните групи с ограничени ресурси за автономност, пряко зависими от своите близки:

- Деца, в многодетни семейства;

- Деца на самотни родители;
- Хора с увреждания – деца и възрастни;
- Майки с деца;
- Деца от ромски произход.

По отношение на доходите на хората в пенсионна възраст могат да се изведат следните групи:

- Хора с минимална и близка до минималната пенсия;
- Самотни възрастни хора с ниски пенсии;
- Възрастни хора с безработни деца в домакинството.

Бедността и ниските доходи влияят върху следните групи в риск:

- Деца, настанени в специализирана институция;
- Родители на деца, настанени в институция;
- Деца и родители от ромски произход;
- Самотни майки;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Семейства с ниски доходи, живеещи в отдалечени райони;
- Деца с увреждания на самотни родители/ и в семейство с безработен родител;
- Семейства на хора с увреждания.

Фактори, свързани с образованието

Образованието е фактор за социална интеграция и професионално развитие. Анализът на статическите данни и срещите със заинтересовани страни очертаха като значими групи в областта хората с основно и по - ниско образование. Техният дял е значим и сред групата на безработните.

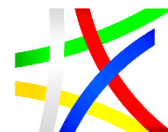
- Образованието определя следните групи в риск:
- Деца, нередовно посещаващи училище с фокус деца от ромски произход от семейства в неравностойно положение;
- Младежи, напуснали рано училище и младежи с основно и по-ниско образование, предимно деца от ромски произход;
- Възрастни с основно и по-ниско образование.

Фактори свързани със семейството

От съществено значение за формиране на рисковите групи по отношение на доходите са структурата и броят на членовете на семейството, както и разпределението на разходите между тях. Структурата на семейството е допълнителен фактор и поради факта, че повечето представители на ромската общност и хора със социални проблеми разчитат на близките си, тъй като социалното подпомагане и услугите не решават поставените пред тях проблеми и не компенсират рисковете, пред които са изправени.

По отношение на структурата на семейството, особено в ромските семейства, могат да се оформят следните групи:

- Многодетни семейства;

- Непълни семейства – родители, които сами отглеждат децата си, самотни хора с увреждания и самотни възрастни хора.

Фактори свързани с увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството

Липсата на подходящи алтернативи за заетост сред ромите и хората с увреждания поставя в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите.

В тази връзка се оформя групата на:

- ❖ Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- ❖ Семейства с хора с увреждания, оставащи без доходи в периодите между сключване на договор по програма „Личен асистент“ и техен близък;
- ❖ Семейства с безработен член, непълни семейства с родители в пенсионна възраст.

Фактори свързани с достъпа до здравни услуги

Достъпа до здравни услуги в общината е от съществено значение при формиране на рисковите групи, поради:

- ✚ ограничените ресурси на Спешен медицински център;

- ✚ недостатъчно развита транспортна връзка между общинския център и селата, между селата и други общини и области.

Различни са проблемите, с които се сблъскват представители на ромската общност и хората с увреждания: липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение; ниски доходи и невъзможност за закупуване на лекарства и осигуряване на необходимото лечение; липса на транспорт до здравните заведения. По отношение на достъпа до здравни услуги най-многобройни в община Садово са следните групи в риск:

- ✚ Хора в пенсионна възраст, живеещи в селата;
- ✚ Хора с увреждания и с няколко хронични заболявания.

Фактори свързани с изолираност на населеното място

Като отделен фактор може да се изведе отдалечеността на населеното място. Отдалечените села в общината са населени почти изцяло с роми и със стари хора. Социалният патронаж не достига до повечето от част от селата поради оскъпяването на услугата. В голяма част от селата не са достъпни форми на социални услуги и подпомагане. Тези хора са изолирани и разчитат само на най-близките и семейството. Поради обезлюдеността на селата и заетостта на децата им в града, те често остават изолирани.

Изолираността на населеното място формира като група в риск:

- ✓ Старите хора в селата със специален фокус върху самотните стари хора, живеещи в отдалечени села;
- ✓ Ромски семейства без доходи или с ниски доходи.

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват няколко ключови рискови групи. Подкрепата за човека в риск често трябва да обхваща и мерки, насочени към семейството му. Анализът на групите в риск очертава и съпътстващи групи, които се нуждаят от подкрепа.

Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

На територията на община Садово беше проведено проучване с цел да открие основните фактори, които формират рискови групи, нуждаещи се от подкрепа.

Анализът стъпва на разбирането за риска като фактор, който пречатства социалната интеграция на ромите и хората в неравностойно положение. Отправната точка в анализа на потребностите на заинтересованите страни е тяхното разбиране за нормален начин на живот. Рисковете са дефинирани според факторите, които пречатстват индивида и групите за достигането му.

Критериите за нормален начин на живот са: наличието на работа, която покрива издръжката на семейството (разходи за консумативи и храна), налични средства за образование на децата, достъп до здравни услуги, възможността да се отиде на почивка и веднъж седмично да се посещават културни развлечения.

Прави впечатление, че възможността да се грижиш пълноценно за здравето се включва в представата за нормален стандарт на живот само на тези, които са силно засегнати от здравословни проблеми като хората с увреждания, ромите, старите хора и др. Това се дължи на факта, че те не притежават някои от ресурсите, които позволяват "нормален стандарт" (наличие на работа с доходи за издръжка). При отсъствието на подкрепа от държавата, общината и общността, която може да реши проблема или да компенсира

рисковия фактор, подпомагането на членовете на семейството ства критично. В такива случаи затруднението на близките да осигурят подкрепа на семейството, поставя в риск и тях, и клиентите на системата на социално подпомагане. Подобна е ситуацията на децата, настанени за отглеждане в институции поради бедност на семейството, чиито родители имат нужда от подкрепа за преодоляване на проблемите.

Взаимопомощта като ресурс за компенсирание на проблемите поставя в риск също:

- Семейства на деца в риск от настаняване и настанени в специализирани институции;
- Граждани, чиито близки са в невъзможност да се справят без чужда подкрепа;
- Безработни младежи на възраст 18 – 29 години, предимно от ромски семейства.

Идентифицирани рискови групи и потребности

При първоначалния анализ на социо-демографската и икономическа картина на община Садово се очертават някои типични рискове за представители на ромската общност и лицата в неравностойно положение: ниско образование, неравностойна позиция на пазара на труда, съчетана с липса на трудови навици, принадлежност към етнически общности в неравностойно положение, многодетство, трайна липса на собственост и доходи, противообществени прояви, рискове, засягащи децата и настанените в институции. На основата на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени.

В резултат от анализа на рисковите фактори са обособени няколко ключови рискови групи. Анализът на групите в риск очертава и съпътстващи групи, които се нуждаят от подкрепа.

Характеристика на рисковите групи в община Садово

1. Деца в риск от отпадане/отпаднали от училище - запазва се тенденцията за относително висок дял на учениците, отпадащи или застрашени от отпадане от училище, преобладаващият процент от тях са деца от ромски произход.

Основните фактори, които оказват влияние върху отпадането на децата от училище са лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее и придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос. Етническата принадлежност проявява влиянието си върху отпадането от училище както чрез икономически мотиви за напускане, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.).

2. Деца, в риск от изоставяне в специализирани институции - Броя на децата от общината в институции е 79. Нужни са мерки и услуги в общността за интегриране на децата, работа с ромските семейства за развиване на родителски капацитет, информиране и консултиране, застъпничество за намиране на доходи. Процесът на реинтеграция изисква създаване на база данни за всеки случай на дете от общината и изготвяне на план реинтеграция с разпределени съвместни отговорности на СИ, ОЗД и доставчика на услуги в общността. При необходимост трябва да има възможност за мобилна експертна намеса от областта.

3. Деца с увреждания - тази група обхваща 56 децата с различна по вид и степен на увреждания от системата на социалното подпомагане и услуги и 45 със СОП. С 3 ресурсни учители се работи само в 4 училища - в ОУ с. Богданица и с. Поповица и по съвместителство покриват потребностите на ученици от ОУ с. Чешнегирово и ОУ с.

Караджово. Установени са потребности на 67 деца от всички населени места за логопедични корекции. Най-много са децата с увреждания в селата Болярци - 15 и Чешнегирово- 11. С над 70% намалена възможност за социална адаптация са 35, като 20 се нуждаят от непрекъснати грижи и чужда помощ. Родителите определят като най-необходими – осигуряване на адекватно лечение, транспортен достъп до здравни и социални услуги, диференциране на услугите според вида и степента на увреждане, осигуряване на дневна и почасова грижа, увеличен достъп до образование чрез подходящи форми на образование, създаване на условия за интеграция сред връстници.

4. Лица с различна степен на увреждане и намалена работоспособност – са 1244, което е 11% от пълнолетното население. Сериозен е броят на лицата със сензорни увреждания – 359. С психични заболявания са 65, а с умствена изостаналост 23. С множествени увреждания са 5 лица. Само 4 лица са настанени в СИ. Няма изградена система за подкрепа и обгрижване на такива лица. В общината няма институции в помощ на тези лица. Необходими според близки и кметовете на населените места са програми за лични асистенти, домашни помощници или домашен социален патронаж.

5. Уязвима група в тежко състояние са и самотни възрастни – изключително затруднен достъп до здравни и социални услуги, дефицит на помощ в домакинството и услуги за отстраняване на дребни битови проблеми, липса на междуселищен транспорт, особено в малките села, отдалечени от общинския център и градовете Асеновград и Пловдив.

6. Семейства с един родител, безработни родители. България е на едно от първите места сред източноевропейските страни по относителен дял на извънбрачни раждания от всички родени деца. Националната статистика и изследванията констатира тенденция на промяна и в брачното поведение - продължават да намаляват сключените бракове и

да се запазва броят на разводите. В тази връзка се увеличава и броя на самотните родители, които полагат сами грижи за децата си.

Тези нови модели на семейно поведение изискват разработването и на нови видове алтернативни социални услуги за деца и подкрепа на техните семейства, които да отговарят на спецификата и потребностите на целевите групи.

Тревожен е броят на децата в общината отглеждани от един родител. Причините за това са различни. Тук става въпрос не само за деца отглеждани от самотни майки или бащи, а и за случаи в които единият родител се грижи за децата, защото другият работи извън страната. Има и случаи, в които и двамата родители работят извън страната и грижите за детето са поверени на неговите баба и дядо. Не малък е и броя на многодетните семейства. Тези деца, живеещи в семейства в неравностойно положение, срещат често затруднения в училище, което провокира бягства от часовете, а от там и намаляване на успеха.

Липсата на финансови ресурси в семейството много често може да бъде причина за социално изключване на децата и за изпадането им в риск. В тази връзка изключително важно е да се разшири набора от вече предлаганите превантивни услуги и програми с ранна степен на интервенция, които обхващат както децата, така и семействата.

7. Децата с отклонено поведение - предимно деца с агресивно поведение. Сработи механизъм за съвместна работа между ЦОП и директорите на училища. Подадени са списъци на 87 деца от училищата в Садово, Богданица, Болярци, Чешнегирово, Караджово.

Налице са проблеми, породени от липса на умения или невъзможност за родителстване: Те са свързани предимно със субективните трудности на родителите за осъзнаване и посрещане на потребностите на децата – в случаи на непълнолетни родители; непълни семейства, разведени родители; родители с увреждания, родители, които са в чужбина. През последните години се увеличава броят на децата на родители в чужбина, особено в някои от населените места в махалите с ромско население – селата Болярци, Кочево, Катунца. В същото време роднините, които ги отглеждат в повечето случаи нямат достатъчен капацитет за родителстване и не са овластени като настойници.

Необходима е интервенция в посока на преодоляване на междуличностни и поколенчески конфликти, на осмисляне на свободното време, специализиран подкрепа на семействата.

8. Ранна раждаемост/малолетни и непълнолетни майки/ На територията на общината има концентрация на семейства и деца от ромска етническа общност. В общината се възпроизвеждат определени поведенчески и културни стереотипи (ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български). Всичко това често води до различни модели на социално изключване на децата от тази етническа група. Те или въобще не посещават училище или отпадат твърде рано от учебния процес, преди да са завършили определена образователна степен.

Общината регистрира нисък процент на деца изоставени от родителите си в специализирани институции, като водеща причина е липсата на икономически възможности да ги отглеждат.

Големият брой роми на територията на община Садово и ранното майчинство сред тях, налагат необходимостта от превантивна намеса с цел повишаване на сексуалната култура и семейно планиране. Без бащи са повечето от появилите се на бял свят бебета.

Поради етническата и културната специфика на целевата група е подходящо прекият доставчик на услугата да е част от общността им и в ролята си на медиатор да подкрепя както соц. работници така и потребителите на услугата.

Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

В анализа на социалните услуги се оценяват възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване. Наличните услуги в Община Садово са разглеждани в следните групи – услуги за деца и младежи; услуги за възрастни лица и стари хора; услуги за деца и лица с увреждания. Във всяка от трите групи се има предвид, както специализираните институции, така и услугите предоставяни в общността за съответните рискови групи. Услугите са представени по отношение на: капацитет, дейности, достъп, човешки и материални ресурси, основни проблеми и налични идеи за развитие.

Услуги в общността

На територията на Община Садово функционира Център за обществена подкрепа като доставчик е общината, чиито дейности се обезпечават, като делегирана от държавата дейност. Капацитетът на центъра е 30 места. Реализираните дейности се надграждат и развиват през последната година и към момента и Общината отчита добри положителни резултати, чрез получаване на периодична обратната връзка от страна на клиентите си.

Община Садово поддържа, чрез ЦОП – Садово широк набор от социални услуги за подкрепа на децата в риск и техните семейства – превантивни училищни програми по семейно планиране и полово възпитание, услуги по превенция на насилието, отпадането от училище и девиантно поведение, услуги по приемна грижа и осиновяване. Налице е обучен екип от щатен персонал и доброволци, набрани сред местната общност за директна социална работа с деца и семейства в риск.

Екипът на ЦОП - Садово има развити умения и опит за ефективно прилагане на методологии и процедури за работа с клиенти. Общината поддържа екипа, чрез въведена система за интензивна супервизия за работа по случаи и периодични обучения в областта на детското развитие.

Идентифициране на дефицити и липсващи услуги

Наличните социални услуги са разглеждани като услуги от гледна точка на предотвратяване на рисковете.

Социални услуги в община Садово се предоставят от ДСП Първомай за общините

Първомай и Садово. За 12 селища на община Садово екипът за социални услуги е в състав главен експерт ЗД и социален работник.

Съществува необходимост за създаване на отделен щат за управление на предоставянето на социални услуги и повишаване на капацитета на персонала, ангажиран с администрирането и управлението на социалните услуги.

Център за обществена подкрепа – Община Садово е с щат директор, психолог и 4 социални работници.

Съществува необходимост от повишаване на квалификацията, професионалния опит и уменията на екипа, предоставящ социални услуги в общността по отношение на специализирано обучение на персонала, профилиране и стимулиране на работата в екип и работата в мултидисциплинарни екипи.

Сериозен проблем е дефицита от човешки ресурси от квалифицирани социални работници, психолози и терапевти за директното предоставяне на социалните услуги в общността.

Доставчикът на социални услуги се нуждае от повишаване на професионалните компетенции, свързани с прилагане на иновативни практики за повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги, както и с въвеждане на механизми за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по обслужване на клиентите. Съществува потребност от обучение и създаване на екип от професионалисти от ЦОП, общинска администрация и ДСП за разработване и управление на проекти в социалната сфера.

Социалните работници предоставящи директно социалните услуги в ЦОП имат потребност от обогатяване на знанията и опита за ефективна работа по случай, индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента, осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, необходимост от методическа подкрепа по отношение на осъществяване на адекватен подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на

социалната услуга, оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.

За ефективната работа на ЦОП по предоставяне на социални услуги в общността е необходимо допълване на екипа с психолог, фамилен терапевт и логопед.

Отчитаме необходимостта:

- Да се гарантира правото на всяко дете да бъде отглеждано в семейна среда;
- Да се работи за предотвратяване на изоставянето на деца в специализирани институции чрез подкрепа на техните биологични и разширени семейства
- Да се работи за реинтеграция на децата в техните биологични и разширени семейства;
- Да се предостави и осигури равнопоставено включване на децата в социалния живот;
- Да се работи за предотвратяване и справяне с отклоняващо се поведение при деца;
- Да се работи за предотвратяване на отпадането на деца от училище;
- Да се работи за развитие на приемната грижа;
- Да се осигури професионална и квалифицирана помощ на деца в риск и техните семейства , ползващи социални услуги, предоставени в ЦОП;
- Да се осигури посредничество и застъпничество на семействата , ползващи услугите на ЦОп пред дръги държавни , административни и неправителствени организации.

Видове услуги

1. Програма „Семейна подкрепа”- Развива услуги за семейна подкрепа, със цел превенция на изоставянето.
2. Програма „Реинтеграция” -
3. Програма „Аз мога сам”- включва услуги за социална интеграция на деца със специални нужди ,увреждания и заболявания и подкрепа на техните семейства.
4. Програма „Да се върнем в клас”
5. Програма „Психологическо консултиране” и логопедична терапия за деца с езиково – говорни проблеми.
6. Програма „Директна работа с деца” предоставя услуги за директна работа и консултиране на деца.
7. Програма „Алтернативи” планира организиране на клубни дейности за ангажиране на свободното време на деца в риск.
8. Програма „Социални умения”- предвижда групова работа с деца и младежи от семейства в неравностойно положение.

Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към община Садово

Психолозите и педагозите от кабинета,

- обслужват деца и юноши от община Садово, техните родители и настойници, учители и възпитатели.
- съгласуват дейността на държавните и обществените организации на територията на общината във връзка с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- разглеждат противообществените прояви, извършени от маловръстни по сигнал на прокуратура, съд, полиция и граждани; налага възпитателни мерки по ЗБППМН;
- издирват маловръстни, които се нуждаят от помощ и взема мерки за тяхната социална защита и развитие;
- оказват помощ на родителите или лицата, които ги заместват при възпитанието на децата;
- изпълняват мероприятия по програми за предотвратяване на извършването на противообществени прояви; по програми за работа с родители;
- участват в консултативен кабинет като помощен орган в дейността на комисията

ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ В ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА КЪМ РОМИТЕ В ОБЩИНА САДОВО

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Един от най-важните проблеми на ромите не само в Община Садово, но и в България е ниската степен на образование. Нещо повече, през последните 20 години не само падна образователното ниво на ромите, но остава тенденцията младите роми да не знаят българския език като основно средство за социално общуване.

- Само 0.3 % от ромите имат висше образование;
- Със средно образование са около 5 % в община Садово;

- С основно образование са 44.9 от ромите;
- С начално и незавършено начално – 35 % от ромите;
- Неграмотността е сериозен проблем сред ромите – 12,7 %. Тази неграмотност през последните години сериозно се задълбочава особено сред младите хора с ромски произход.

На територията на Община Садово има 10 ЦДГ с 495 обучаеми деца; 7 основни училища с общ брой ученици 1190, от които 858 деца се самоопределят като роми.

В община Садово функционират седем основни общински училища с общо 1 257 ученици от 1 до 8 клас в град Садово и селата Чешнегирово, Поповица, Катунца, Караджово, Болярци, Богданица и едно държавно средно училище – селскостопанска гимназия - ССГ в град Садово със 169 ученици от 9 до 12 клас.

На територията на общината има десет целодневни детски градини с обхванати 512 деца от 3 до 6 години, които териториално са ситуирани в гр.Садово и селата Чешнегирово, Милево, Поповица, Кочево, Катунца, Караджово, Болярци,Богданица.

Няма защитени училища. Средищни са три основни училища – в селата Поповица, Караджово и Богданица. Няма помощни училища.

Учебните и детски заведения в община Садово са обезпечени с правоспособни преподаватели. От заетите 168 учители и директори с:

- Висше образование - 123 / магистър и бакалавър/;
- Полувисше образование - 45 / професионален бакалавър/;
- Професионално – квалификационна степен /ПКС/ - 20.

Пътуващи учители – 121 , което представлява 72,02% от заетите преподаватели.

Основното училище в града е ОУ "Гео Милев", а действащите училища в селата са: Богданица - ОУ Богданица, Болярци - ОУ "Г. С. Раковски", Караджово - ОУ "Васил Левски", Катунца - ОУ "Христо Ботев", Поповица - ОУ "Христо Ботев" и Чешнегирово - ОУ "Св.Св. Кирил и Методи". Голямото предизвикателство в по-голямата част от семействата от малцинствата да не се общува на български език превръща учениците още в началната степен в аутсайдери и голяма част от тях, поради несправяне, губят мотивация и отпадат. Отпадането на децата от системата за образование води до невъзможност за тяхната интеграция в бъдеще. А това са бъдещите граждани на общината и бъдещата работна сила, на която бизнесът разчита. Сред ромското население образователното равнище е изключително ниско, което сериозно им пречи за интеграционните процеси сред тях. При разглеждането на проблемите на ромите в сферата на образованието, трябва да се има предвид и следните обстоятелства:

- Много често тези роми, които са с основно и под основното образование са зле подготвени и трудно могат да пишат и четат.
- През последните години като цяло, сериозен е проблемът за неграмотността сред ромите и то сред младите хора до 20-25 години;
- Незнанието на българския език се явява сериозен проблем, който много пречи при осъществяване на социалните си контакти.

Една от основните задачи на Община Садово и образователните институции беше ограничаване на броя на децата, които отпадат от системата на образованието, както и реинтеграцията на децата, които са извън училището. Следващата основна задача в сферата на образованието - системната работа с родителите от ромски произход.

Безспорна база за цялостната дейност на общината в системата на образованието е толерантността, недискриминацията, отчитането и уважаването на културните особености на ромите в Община Садово.

Задължително условие при решаването на проблемите в образованието е да се търсят възможностите на интегриращия принцип, а именно: образование и намиране на работа или усвояване на професия, която се търси на пазара на труда. Само по този начин хората ще бъдат мотивирани да се обучават и завършват образованието си.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Повишаването на здравната култура и информираността на населението е важна стъпка по отношение на подобряването на осъзнатата необходимост от ползване на здравни грижи и услуги. В контекста на свързаната с COVID-19 криза се наблюдава влошаване на положението на маргинализираните общности на ромското население.

Системата на здравеопазване в общината е незадоволителна, поради липсата на поликлинична, болнична помощ, липса на спешен център и специализирани лекарски кабинети. Населението се обслужва от 9 бр. лекари на индивидуални практики и 10 бр. лекари по дентална медицина. В гр. Садово има разкрита 1 бр. лаборатория , но в момента не функционира.

Лекарите имат договори със Здравната осигурителна каса. На територията на общината няма групови лекарски практики и групови практики на стоматолози, амбулатории за специализирана медицинска помощ и медицински центрове. Няма болнична помощ под никаква форма. Спешните случаи след 19.00 часа се обслужват от частна спешна помощ от Асеновград и Пловдив. Общината е обезпечена с медицински кадри.

Високият ръст на безработицата в общината, особено сред малцинствените групи в селата води до здравна неосигуреност на голяма част от населението. Специализираната доболнична, спешна и болнична дейност са затруднени, поради липсата на такива медицински звена и услуги за всичките селища на територията на общината.

През последните години има сериозен спад в здравния статус на ромското население, поради следните причини:

- Бедността на населението;
- Замърсена околна среда;
- Замърсена жизнена среда;
- Тежки условия на живот;
- Болен член на семейството;
- Беден член на семейството;
- Липсата на лечение, поради бедност;
- Пренаселеност на жилището.

По този повод отчитаме като най-сериозната пречка за достъп до здравни услуги при ромите липсата на финанси – всеки трети в трудоспособна възраст няма пари да заплати за преглед, колкото и символична да е сумата, а всеки втори не може да си позволи лекарства и лечение, ако и когато това се наложи.

Основателно изниква въпросът, доколко или дали изобщо ромите могат да се възползват от клиничните пътеки или от други услуги, включително в здравната система, след като за тях дори преглед при лекар е проблем.

В сферата на здравеопазването сред ромите в община Садово установихме следните проблеми:

- Над 70% от ромите нямат здравни осигуровки, което реално пречи за здравето им обслужване;
- Около 65% нямат лични лекари, поради високата безработица и бедността им;
- Центрове за доболнична медицинска помощ има във всички населени места, но няма болница на територията на общината;
- Нямаме специализиран транспорт за спешни случаи, което сериозно затруднява транспорта на спешните случаи.

През последните 10 години сериозно се влоши здравният статус на ромите. Основната причина за това е тежкото икономическо положение на ромската общност. Възвърнаха се някои заболявания, които бяха изчезнали от живота на ромите – туберкулоза, хепатит в различните му варианти, морбили, различните инфекциозни заболявания и др.

Тъй като няма болница на територията на общината, болните трябва да се транспортират със свой транспорт до Асеновград, Първомай и Пловдив. При по-сериозни заболявания тези начини на транспортиране се явяват твърде опасни;

Зъболечението е сериозен проблем за ромите, особено за децата, което има пряка връзка с различните видове заболявания сред тях. Профилактичните прегледи сред тях също така са проблем. Имунизацията на децата с ромски произход също така е сериозен проблем, което стимулира и техните заболявания, особено на морбили, инфекции имунната система и т. н.

Отчитайки всичко това Община Садово подпомага ромското население при необходимост: чрез еднократни помощи, купуването на лекарства, плащането на такси в болниците, осигуряването на транспорт при необходимост и т.н. Но всичко това не е достатъчно, за да може този проблем в сферата на здравеопазването сред ромите да се реши трайно. Считаме за необходимо в да търсим нови начини и подходи, за да улесним здравното обслужване на ромското население в община Садово.

ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ И ИНФРАСТРУКТУРА НА РОМСКИТЕ КВАРТАЛИ

Общозвестно е , че икономическата криза в България сериозно се отрази на условията на живот на ромското население: Инфраструктурата, която функционираше в обособените ромски квартали преди 20 години, почти се разпадна, поради неподдържане и липсата на ремонти.

В проекта на национална стратегия на Р България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 – 2030 година се посочва следното:

Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Жилищни условия”.

В Община Садово, в ромските квартали имаме сериозни проблеми в сферата на жилищната инфраструктура. Почти 80 % от жилищата на ромите са стари, трудно се живее в тези условия. Почти липсва инфраструктура, в т. ч. канализация. Общината не разполага с общински жилища. Жилищните потребности на населението са почти изцяло задоволени. Преобладават масивни, предимно еднофамилни жилища с ниска

етажност, ограничен брой триетажни блокове, построени за нуждите на вече закритата военната база –Чешнегирово има само в град Садово.

Обособени квартали на уязвими етнически общности – роми, които са със структурна бедност има обособени в:

- ❖ Град Садово – един квартал в периферията на града с над 300 постоянни жители ижокколо 200 приходящи; жилища от паянтов тип, но има и масивни къщи; повечето са извън регулация, но има и в регулация върху земя общинска собственост и върху частни парцели; ел.захранване и водоснабдяване има; канализация няма; до квартала стига асфалтова улица, има няколко чакълирани и останалите са мека земна маса.
- ❖ В село Болярци е най-голямата ромска общност – обособена в една махала в периферията и малка част в други крайни части на селото с численост над 1000; има електричество до всички, водозахранени са; липсва канализация – край махалата минава колектор за ОВ; жилищата са предимно масивни; повечето са в регулация, но има и извън регулация; до и в квартала влизат три асфалтови улици, останалите не са асфалтирани.
- ❖ В село Чешнегирово – има ромска махала в периферията с над 300 обитатели; жилищата са основно извън регулация, има малко в регулация – предимно масивни; има ел. и водозахранване; няма канализация; има една улица с трайно бетоново покритие, останалите са мека земна маса.
- ❖ В с. Караджово – обособена махала в периферията с около 400 население; къщите са предимно масивни, извън регулация; има ел. и водозахранване; канализация липсва; улиците не са асфалтирани.

- ❖ В с. Поповица – една ромска махала с над 200 обитатели; предимно масивни къщи в регулация; има ел. и водозахранване; няма канализация; улиците са от мека земна настилка.
- ❖ В с. Милево – има обособена махала с 12 домакинства. В селото общо ромската общност е около 100 трайно живеещи и още около 100 са приходящи от страната за сезонна работа, след която остават в селото. Жилищата са извън регулация на общински терен – нива, незаконно строителство, предимно паянтови. Имат електроснабдяване, но вода стига до малък брой къщи. Имат водозахранване с помпи. Канализация няма. Улиците са с мека земна настилка.

Ромски махали има във всички населени места в общината, а условията за живот и инфраструктурата са незадоволителни – жилища предимно извън регулация, в периферията на населеното място, захранени с ел.енергия и вода, без канализация и без асфалтови улици.

Обособените квартали продължават да бъдат една от основните пречки за цялостната интеграция на ромите в обществото, тъй като условията на живот в тях водят до задълбочаване на изключването им, до занижаване на възможностите за подобряване на образователния, социално- икономическия и здравния статус и до маргинализиране на значителна част от общността.

Изключително сериозен проблем на ромите е въпросът за жилищните условия на живот. Този проблем по различен начин стои за решаване в град Садово и селата Болярци, Караджово, Кочово, Чешнегирово, което налага конкретен подход за решаването на този проблем.

Така например в селата, където ромите имат къщи, проблемът може да се реши чрез тяхното саниране на база енергийната ефективност, ремонтиране и разширяване на жилищната площ. В град Садово подходът е съвсем по-различен – необходимо е Общински съвет да отреди нов парцел, който да се използва за строителството на нови къщи за ромите – т. нар. „социални жилища”. Но тук има една особеност, която, ако се отчита, не само ще се финансира от правителството, но и от Европейските програми, а именно: - да се търси интегриращ ефект, т.е. да се отреждат парцели и терени за нови къщи извън ромските гета. Само по този начин може да се акумулират сериозни финансови средства от фондовете на ЕС.

Инфраструктурата в ромските махали в Община Садово се намира в окаяно положение. Не може да се реши проблемът с канала, който минава покрай ромската махала в град Садово, защото няма финансови възможности. В този квартал има много кал и прах и при дъжд не може да се влиза в него. Подобни проблеми има и в Болярци, Катунца, Карджово. Община Садово осъзнава необходимостта от решаването на тези проблеми, но не разполага с финансови възможности за решаване. Това налага да се търсят финансови възможности и да бъдат решавани поетапно, което е в интерес на всички граждани, които живеят в Община Садово.

Възможните решения по отношение на жилищните условия на ромското население следва да бъдат интегрирани в по-широки национални дейности и законодателни инициативи. Те следва да бъдат насочени основно към регулиране и благоустрояване на ромските квартали, разширяване на възможностите за изграждане на собствени домове от семействата и в по-малка степен към програми за социално жилищно настаняване или подпомагане на семейства с междупоколенческа бедност, особено с малки деца и деца-ученици, болни членове на семейството, непълни семейства и други.

В програмите за социално жилищно настаняване, ромите следва да бъдат включени съвместно със семейства от мнозинството. За да се осигури успеха на такива програми е необходимо да се предвиди дългосрочна социална и психологическа подкрепа. В тези програми водеща роля имат общините което е свързано и с увеличаването на общинските жилища.

Включването на ромски семейства в програми за настаняване в социални жилища е обвързано с предоставяне на интегрирана междусекторна подкрепа, включваща социални, здравни, образователни услуги, а също и услуги в сферата на заетостта.

Насърчават се дейности, които са свързани с изпълнение на проекти, осигуряващи подкрепа за социалната интеграция на маргинализирани групи в т.ч. и роми чрез подобряване на жилищните условия, при осигурени кадастрална и градоустройствена основа, изграждане на техническа инфраструктура за квартали с компактно ромско население и за нови терени, предназначени за ниско жилищно строителство, изграждане на социални жилища и обекти на социалната инфраструктура.

ЗАЕТОСТ

Анализът на структурата на населението на община Садово в зависимост от критерия под, в или над трудоспособна възраст показва няколко тенденции:

- Неустойчива тенденция относно относителния дял на населението над трудоспособна възраст, която се движи в границите на 26 – 28% от общия брой на населението;
- Тенденция на задържане на дела на населението под трудоспособна възраст в общия брой на населението в границите на 15 – 16%;

- Тенденция на относително задържане на дела на населението в трудоспособна възраст в границите на 56 – 57% от общия брой на населението.

Спада на трудова заетост сред ромите, като процес тръгна веднага след 1990. Причините за това имат различна насоченост:

- Ниска степен на образование;
- Липса на професионална квалификация;
- Трудно социално адаптиране към новите условия на пазара на труда;
- Реализиране на програми, които не водят до промяна на трудовото положение на ромите и т.н.

При липсата на тези показатели трудно може да се говори за трайната трудова ангажираност на ромите в Община Садово. По принцип Община Садово е селска община, в която ромите преди всичко бяха ангажирани с обработване на земята и отглеждането на животни. При това положение на селското стопанство, липсата на промишлени предприятия в общината, трудно може да се говори за трайна трудова заетост на ромите.

Чрез различни програми на община Садово за определен период от време се ангажират по 500 – 750 роми, не считаме, че това е решение на този проблем. Необходимо е нова квалификация, образование и трудова заетост, което трябва да се извършва от държавата с помощта на общините.

Голяма част от безработните, не търсят активно работа, нямат завършено образование и придобита квалификация, което затруднява и намирането и съответно наемането им на работа и включването им в обществения живот. Безработицата и ниските доходи при

тази общност обуславя рисковата група социално слаби лица и семейства, подпомагани с месечни социални помощи по ЗСПД и ППЗСП.

Общински съвет – Садово има практика да отпуска еднократни минимални помощи на лица от Общината, като по-голямата част от тях са роми. Подборът и сумите за подпомагане се извършва от специална комисия към Общинския съвет след щателно проучване на всеки отделен случай.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

В различните общини и населените места въпроса за равенството и не – дискриминацията на ромите е с различни характеристики. В община Садово няма регистрирани дискриминации на етническа, расова друга основа към ромското население.

Планът за интеграция на ромите (2021 - 2023 г.) на база посочените проблеми, община Садово си поставя и следните цели:

- Издигане на образователното равнище на ромското население, в т. ч. и обучение по български език на младите роми;
- Подобряване на здравното обслужване на ромите чрез профилактика и системни грижи в тази сфера;
- Сериозно подобряване дейността на бюро за социално обслужване в Садово сред ромското население;
- Подобряване на жилищните условия на живот, чрез основни ремонти на досега съществуващите жилища и отреждане на терени за строителството на т. н. „Социални жилища“;

- Подобряване на инфраструктурата на ромските квартали чрез основни ремонти и редовно поддържане, ново строителство на улици, пътища и тротоари;
- Развиване на културата на ромите, като част от българската национална култура;
- Развиване на спортната дейност, като важна дейност от интеграционния процес.
- Недопускане под никаква форма проявите на дискриминация Община Садово.

КУЛТУРА И МЕДИИ

В сферата на културата, отбелязването на различните празници са сериозна база за единение на българските граждани от различни етноси. Особено в селата читалищата се явяват единствените организации, изпълняващи културно – просветни функции.

Културната дейност се изразява основно в издирване и опазване на автентичния фолклор и обичаи, чрез изградени певчески и танцови групи.

Ето и част от празниците и обичаите, които ежегодно се отбелязват в календара на читалищата в общината:

- Коледните празници;
- Васильов ден;
- Великден;
- 8 април – международен ден на ромите.
- 6 май – за християните е Гергьовден, а за мюсюлманите е Хедерлез;
- Богородичните празници, свързани с Дева Мария;
- Отбелязване на Димитровден и Касъм.

Необходимо е да се подчертае, че както е обичайно, и в община Садово културата и спорта са едни от най-добрите начини за общуване между различните етноси, както и естествената им интеграция и единение - най-добрата възможност за комуникация в една естествена среда. Организирането на спортни дейности се осъществява в училищата, селата и по време на междуселските спортни празници.

Всичко това създава условие за общуване между младите хора с различен етнически произход.

Имаме амбицията да продължаваме да развиваме културата и спорта във всяко училище, село, град, по различни поводи. Това е истинския подход за търсене на възможности и начини за междуетническата интеграция, без значение от етнически произход и религиозна принадлежност.

ОВЛАСТЯВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА РОМСКАТА ЖЕНА

Ромските жени навсякъде в Европейския съюз все още са изправени пред неравенства в много отношения, които крайната бедност, изключването и дискриминацията засилват още повече.

Ромските жени се сблъскват с различни форми на дискриминация, трафик на хора, бракове на непълнолетни и принудителни бракове. В селата, където се наблюдават проблеми, свързани с достъпа до култура и образование, често отпадането на момичета след завършване на основно образование настъпва и поради етнокултурни причини (ранен брак, ранна бременност). Обикновено жената е консервативният елемент в ромското семейство, носител и пазител на социалните норми, но също и факторът, през който може да навлезе промяната. Бабите и майките подготвят

момичетата да запазят „честта на семейството“, те възпитават и въвеждат децата в нормите на общността.

Поставени цели:

- Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие;
- Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица;
- Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и защита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;
- Преодоляване на домашното насилие, ранните бракове и други форми на традиционни патриархални практики на контрол и насилие. Осигуряване на условия за по-голям достъп до правосъдие за ромски жени;
- Разработване и прилагане на услуги за реинтеграция деца - жертви на трафик с цел ефективна социализация на тази най- уязвима група, постигане на благосъстояние и цялостно развитие.

Срокове, финансови източници и отговорници за изпълнение на 8-те приоритета:

ОБРАЗОВАНИЕ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорни институции	Времеви период	Финансиране		Индикатори
					средства	източници	
1. Гарантиран равен достъп до качествено образование на ромските деца	Преглед на училищата и оценка за гарантиране на това право	Съвместен контрол	Общините Училищата Родителите	2021-2023г.	-	Бюджет	Качество на образование
2. Превенция срещу ранното отпадане от училище	Ограничаване на броя на отпадналите деца от училище	Превантивна дейност	Общината Училището Родителите Обществото	2021-2023г.	-	Бюджет	Броя на децата върнати в училище
3. Повишаване на степента на грамотност на младежите и родителите роми	Организиране на групи за обучение	Повишаване на обхвата	Училището Родителите Обществото	м.ІХ.2021г.- м.ІХ.2023г.	Проекти	Бюджет	Броя на включените в обучението

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Профилактика на ромите в сферата на здравеопазването	Създаване на реални условия за това	Съвместна дейност	Общината Здравни заведения Родителите	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Обхват и брой
2. Мерки за намаляване на детската смъртност	Обхват на децата със здравни проблеми	Съвместна дейност	Общината Здравни заведения Родителите	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Броя на децата
3. Превантивна работа с ромите – бракове и бременност	Повече просвета и обучение на младите роми	Системна работа с младите роми	Общината Здравни заведения Родителите	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Обхват и брой

ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Подобряване на инфраструктурата на ромските квартали	Уточняване на спешни задачи	Проучване на терен за решаване на проблема	Община	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Нова инфраструктура

ЗАЕТОСТ

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Улесняване на достъп до новите работни места	Преглед на трудностите по този въпрос	Съвместна дейност	Община Садово Бюро по труда	2021-2023 г.	Община, БТ, РСЗ	Бюджет	Броя на обхвата
2. Създаване на условия за образование и	Уточняванена потребностит	Броя на хората	Община, БТи НПО-та	2021-2023 г.	Община, БТ	Бюджет	Отчитане на броя и обхвата

квалификация	е						
3. Увеличаванена трудовата заетост сред ромите	Повишаванена трудовата заетост	Уточняване на броя на желаещите	Община, БТи НПО-та	2021-2023 г.	Община, БТ	Бюджет	Обхват

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Запознаване със закона за защита от дискриминация	Работа с хора с учреждения	Разпростран ение на ЗЗД	Община МВР НПО-та	2021-2023 г.	Проекти Община	Бюджет	Обхват и брой
2. Системна работа за недопускане на дискриминация срещу ромите	Работа с гражданите и учащите	Регистрацияна нарушенията	Общината НПО-та	2021-2023 г.	Проекти Община	Бюджет	Обхват и брой

КУЛТУРА И МЕДИИ

1	2	3	4	5	6	7	8
1.Отбелязване на празника на общината	Преглед на общите празници	Съвместно организиране	Община НПО-та	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Брой на организациите
2.Отбелязване на празниците на ромите	Уточняване на най- важните празници на ромите	Начин на организиране	Община НПО-та	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Качество на организациите
3. Организиране на системни спортни мероприятия	Съвместни организации	Обединение на децата от етносите	Общини Спортни организации НПО-та	2021-2023 г.	Община Проекти	Бюджет	Организиране на спортни дейности

ОВЛАСТЯВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА РОМСКАТА ЖЕНА

1	2	3	4	5	6	7	8
1. Запознаване на ромските жени със закона за равенство на жените и мъжете	Работа с ромски жени	Разпространение на закона; Срещи и разясняване	Община Училища НПО	2021-2023 г.	Проекти Община	Бюджет	Брой на участниците
2. Запознаване на ромските жени със закона за защита от домашно насилие	Работа с ромски жени	Разпространение на закона; Срещи и разясняване	Общината Училища НПО	2021-2023 г.	Проекти Община	Бюджет	Брой на участниците

Възможности за финансова подкрепа

Финансирането на дейностите за приобщаването българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, може да бъде осъществено чрез следните механизми:

- Добре изграден екип от професионалисти;
- Добре формулирани проблемите на ромите;
- Разработен проект, който да отговаря на обективната реалност сред ромите;
- Разработването на добре действащи механизми за контрол на изпълнение на дейностите и ефективното използване на финансовите средства.

На този етап източниците за финансиране на дейностите за приобщаване на ромите другите уязвими социални групи са:

1. Бюджетът на Община Садово.
2. Републиканският бюджет.
3. Бюджетът на Министерството на културата, МРРБ, министерствата на образованието, здравеопазването, земеделието, МТСП и т. н.
4. ОП „Развитие на човешки ресурси”
5. ОП ”Регионално развитие”.
6. ОП „Транспорт”
7. Световната банка.
8. Европейската банка за възстановяване и развитие.

9. Други финансови източници.

Известно е, че в условията на икономическата криза са ограничени финансовите възможности на община Садово и на българското правителство да решават тежките проблеми на тези общности. На този етап е належащо участието на общината (и държавата) в решаването на:

- промяната на жилищните условия на живот на ромите - отреждането на терени извън обособените ромски махали и квартали;
- в системата на образованието, колкото и да е трудно да се търсят възможности на десегрегирано обучение, т. е. деца с различен етнически произход;
- в сферата на културата – създаването на смесени форми на културни изяви на деца с различен етнически произход.

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, ОТ КОИТО МОГАТ СЕ ПОЛЗВАТ БЪЛГАСКИТЕ ОТ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИ, ЖИВЕЕЦИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ В ОБЩИНА САДОВО

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват				
1.	Център за обществена подкрепа /ЦОП/	Деца от 0 до 18 г. в рискове семейства -деца жертви на насилие -деца с увреждания -деца в риск от изоставяне и negliжиране -деца в риск от отпадане или отпаднали от училище -деца с рисково и отклоняващо се поведение -деца настанени при близки и роднини -малолетни и непълнолетни майки	Община Садово	30	В ЦОП се извършват дейности свързани с превенция на изоставянето, превенция на насилието, отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за социален живот. В ЦОП се извършват: социално и психологическо консултиране и информиране на деца и семейства в риск; оценяване на родителския капацитет, посредничество в случаи на родителско отчуждение и конфликт при развод/раздяла; консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми; консултиране и подкрепа на малолетни и непълнолетни майки	Садово	Налична
2.	Дневен център	Лица с трайни	Община Садово	30	Комплекс от услуги за	Община	Нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Место поло- жение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват				
	за лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания	увреждания и техните семейства			стимулиране развитието на лицата, осигуряване на цялостна грижа за тях през деня, обучителни , терапевтични дейности, двигателна рехабилитация, медицинско наблюдение и контрол, трудотерапия, социално консултиране и и информирани, психологични консултации.	Садово	
3.	Център за социална рехабилитация и интеграция /ЦСРИ/	Деца и лица с увреждания	Община Садово	20	Услугата включва терапевтични, консултативни и рехабилитационни дейности. Предоставя се система от социални, психологически и рехабилитационни дейности, насочени към възможно най- пълно възстановяване на потребителите за социална самостоятелност и участие в живота на обществото в максимално възможна степен.	с. Болярци	Налична
4.	Обществена трапезария	Лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях. Самотно живеещи лица и семейства,	Община Садово	150	Предоставяне на храна зануждаещи се лица.	Гр. Садово	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториале нобхват				
		получаващи минимални пенсии/пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност, наследствени пенсии, пенсии несвързани с трудова дейност/					
5.	Осигуряване на топъл обяд	Лица без доходи или с ниски доходи под линията на бедност - хора в затруднение поради влошената икономическа обстановка в страната, хора, които поради възрастта си или налични увреждания са в по-висок риск от заразяване и неблагоприятно протичане на инфекцията. Лица, поставени под карантина - без доходи или с ниски доходи под линията на бедност и нямат близки, които да им окажат подкрепа.	Община Садово	320	Осигурява се топъл обяд, включващ супа, основно ястие и хляб на потребителите на услугата.	Гр. Садово	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Терито- риален обхват				
6.	„Патронажн агрижа +”	Възрастни хора над 65г. в невъзможност за самообслужване, хорас увреждания или поставени под карантина заради COVID- 19.	Община Садово	110	Предоставяне на почасовигрижи в семейна среда. Доставка на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост, вкл. лекарства(закупени със средства на потребителите или с други средства, различни от тези по договора), заплащане на битови сметки, заявяване и получаване на неотложни административни услуги (със средства на потребителите или с други средства, различни от тези по договора).	Гр. Садово	Налична
7.	Лична помощ	Лица с увреждане с право на чужда помощс определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност. Деца с право на чуждапомощ с определени 50 и над 50 на сто види степен на увреждане или степен на трайно	Община Садово	120	Подкрепа на хора с увреждания за упражняване на правата им, за пълноценно участие в обществото, за извършване на дейности, отговарящи на индивидуалните им потребности от личен, домашен или социален характер и за преодоляване набариерите на функционалнитеим ограничения.	Гр. Садово	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Терито- риален обхват				
		намалена работоспособност. Деца без право на чужда помощ с определени 90 и над 90 на сто вид и степенна увреждане или степен на трайно намалена работоспособност.					
8.	Асистентска подкрепа	Лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване, които нямат определена по съответния ред степенна намалена работоспособност, и за деца с трайни увреждания и пълнолетни лица с трайни увреждания с определена чужда помощ, които не ползват асистентска подкрепа, помощ за осигуряване на асистентска подкрепа или за които не се получава помощ за грижа в домашна среда по реда на друг закон.	Община Садово	44	Специализирана социална услуга, която включва подкрепа от асистент за самообслужване; движение и придвижване; промяна и поддържане на позицията на тялото; изпълнение на ежедневни и домакински дейности; комуникация.	Гр. Садово	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична/ нова (година за стартира не)
		Целеви групи	Територ иален обхват				
9.	ЦНСТ за лица с умствена изостаналост	Пълнолетни лица сумствена изостаналост	Община Садово	12	Създаване на среда близка досемейната. Подкрепа за водене на относително самостоятелен живот	с.Ахматово	Налична
10.	Център за грижа за пълнолетни лица с психични разстройства	Пълнолетни лица с психични разстройства	Община Садово	15	Създаване на среда, близка досемейната, при която лицата получават необходимата им индивидуализирана подкрепа за водене на относително независим живот. Задоволяване на базисните индивидуални потребности чрез рехабилитационни /психотерапия, трудотерапия/, социално включване, осмисляне на свободното време, усвояване на умения за самостоятелен живот.	Община Садово	Нова
11.	Център за резидентна грижа за лица в надтрудоспособна възраст без увреждания /възрастни хора/	Лица в надтрудоспособна възраст без увреждания	Община Садово	15	Предоставяне на комплекс от социални услуги на лица, навършили възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно Кодекса за социално осигуряване, задоволяване на ежедневните потребности на потребителите, създаване на условия за социални контакти и възможности възрастните хора да се чувстват неразделна част от обществото, подкрепа за пенсионирани и напуснали активния живот хора	Община Садово	Нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет 2023 г.	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична/ нова (година за стартиран е)
		Целеви групи	Терито- риален обхват				
12.	Общностен център за ранно детско развитие	Услугите са насочени към бъдещи и настоящи родители на деца от 0 до 7 години, деца с увреждания и техните родители и деца в риск.	Община Садово	20	Комплексни услуги, насочени към бъдещи и настоящи родители на деца до 7 години и включват консултации за бъдещи и настоящи родители, за да формират и развият ефективни родителски умения, редовно наблюдение на здравето, физическото и психомоторното развитие на бебетата и децата чрез провеждане на профилактични прегледи на деца до 7 г. Подкрепа на родителите в справянето със семейните проблеми, развиване на умения за ефективно социално включване, както и мотивиране за записване в детска градина. Предотвратяване на изоставянето и институционализирането на деца с увреждания посредством изграждане на специални умения на родителите за отглеждането им.	Община Садово	Нова

Усилията на местната власт и местната общност и през 2023 година ще са насочени към изпълнение в следните направления:

- Превенция на деца и семейства в риск
- Развитие на социални услуги за социално включване на роми и лица от язвими групи и лица в неравностойно положение
- Деинституционализация на грижите за деца
- Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, особено на нуждаещите се деца от ромската общност.
- Да се създадат условия за социално включване /интегриране/ на максимален брой граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация
- Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората от ромски произход, хората с увреждания в семейна среда, чрез устойчиво развитие и разкриване на нови услуги, предоставящи грижи в семейна среда или в общността.
- Подобряване качеството на предлаганите социални услуги чрез повишаване квалификацията на кадрите.
- Създаване на механизми за осъществяване на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество в сферата на социалните услуги.
- Основаване на принципите на приемственост, последователност, съгласуваност и партньорство с държавните институции, гражданския сектор, както и информираност на жителите на общината за провежданата социална политика.